

Zpočátku mu hrozil i trest smrti. Nebál se, nedělal to pro sebe

Borski: Stál jsem na novinách, byla to postel

HRÁDEK, REGION Když skončil bleší trh v Jablunkově, přijel Stanislav Borski z Hrádku a odvezl si balíky oblečení, které se neprodalo. Muž totiž už desítky let pomáhá chudým na Ukrajině, kam také oděvy poputují.

JANA GARTNEROVÁ

Borski je od roku 2003 členem křesťanské organizace Pomoc Těšínského Slezska. Malé skupinky lidí, která se snaží pomáhat ve zbídačelé zemi, jak může. Věnuje tomu svůj čas, svoje peníze i schopnosti. Žádné dotace jí na účty nechodí, jen sem tam se najde sponzor či dobrovolní dárci.

» **Co odstartovalo vaši už mnohaletou pomoc na Východě?**

Opravdu je to strašně dávno. Nejdříve šlo spíše o čistou konspiraci. Od roku 1973 jsme totiž pomáhali v Rusku rodinám, jejichž příslušníci byli zavřeni v Gulagu. Po revoluci dostaly všechny tyto rodiny politický azyl v Americe. Já jsem se potom začal soustředit na Podkarpatskou Rus. Dva roky nato se oficiálně sjednotila skupina lidí na Těšínsku a od té doby se stará o Ukrajinu. O seniory, o postizené v ústavech, o děti v dětských domovech a podobně. Země je, dalo by se říct, před bankrotem, takže od ní toho sociálně slabí moc čekat nemohou.

» **Jak taková cesta s věcmi pro Ukrajinu probíhá?**

Když jsme vozili celé kamiony humanitární pomoci, pak se to snižovalo. Nej-

dobrá spolupráce s katolickou církví a místní Charitou. Oni věci přerozdělují. Nejde jen o oblečení, může to být kolo, šicí stroj, prostě vše potřebné do domácnosti.

» **Jak se o vás veřejnost může dozvědět?**

My nemáme žádnou reklamu, neagitujeme. Naše motto jsou – Miluj druhého jako sebe sama nebo Když myslíte na druhé, Pán Bůh myslí na vás. Kdo chce pomáhat, cestu si najde, třeba i k nám. Podrobnosti si přečte na webu pomoctesinskehoslezska.cz. Jsou tam stanovy, výroční zprávy, příběhy, zkušenosti. Dozvíte se například, že jsme koupili na Ukrajině bývalou českou školu. Kdysi byla Podkarpatská Rus součástí Rakouska-Uherska. Budovu jsme zrekonovovali na rekreační chatu pro děti z černobylské oblasti. Dostávají od nás pokaždé balíčky a hračky na Vánoce. Do sbírky se zapojuje na Těšínsku až 50 sborů a organizací.

» **Hovořil jste o romském táboře.**

Mám v čtyřiaosmdesátitisícovém Mukačevě tento tábor na starosti. Žije v něm pět tisíc Romů, z nichž je zhruba 20 procent křesťanů. Díky tomu už tam dva roky nehlásili žádné kriminální delikty. Myslím si, že kdyby církev plnila svoji úlohu ve společnosti, byla tím světlem, celý stát i lidé jsme jiní. Tábor vyrostl na okraji města v zálivu řeky, tedy na pozemcích, které nikdo kvůli častým záplavám nechtěl. Vloni se řeka vylila. Všichni ti Romové klečeli před svými šopami a modlili se.

ROMOVÉ. V táboře v Mukačevu žijí v tristních podmínkách. Přesto tam nejsou žádné kriminální delikty.

Spíš jde o to, udržet alespoň současný stav, o to, co v této zemi s neuvěřitelně krásnou přírodou funguje.

» **Vzpomeňte ještě na začátky před rozdělením Sovětského svazu. Tehdy to asi bylo nebezpečné.**

Kdysi jsme vozili celé kamiony humanitární pomoci, pak se to snižovalo. Nejdříve na 800 kilogramů, nyní je dovoleno pouze 50 kilo na osobu. Úřady se tváří, že nic nepotřebují, navíc kolem všeho panuje strašná byrokracie. Jen pro ilustraci: nedávno vezla ADRA na Ukrajinu kamion potravin. Náležitosti k dopravě vyřizovala s ruskou stranou dva měsíce. Je to taková jejich filozofie, kterou asi nepochopíme. Na druhou stranu, opravdu se stávalo, že humanitární pomoc někdo zneužil. Vozilo se něco, co nebylo dovolené, našly se potraviny s prošlou záruční lhůtou a tak dále.

» Padesát kilo, to je hodně málo.

Ano. Prostě sedneme do auta ve čtyřech a tím pádem můžeme vzít 200 kilo věcí. Jezdíme starým autem, protože komunikace jsou v zoufalém stavu. Znáte ten vtip? V které zemi je nejvíce dálnic? No na Ukrajině. Jedete po cestě a dál nic... Někdy tam zamíříme vlakem s batohem na zádech. Třeba oděvů máme nyní dost z blešáku. Poté, co je zkontrolována hygiena a vydá k nim osvědčení, je zabalíme do batohů nebo do pytlů. Ukrajina vyžaduje maximální opotřebení 25 procent. V cíli cesty už léta funguje velmi

se řeka vyhlila. Všichni ti Romové klečeli před svými šopami a modlili se. Voda se zastavila 200 metrů před táborem.

» Zkuste život v táboře přiblížit.

Ani moc nejde popsat, jak to tam vypadá. To by člověk musel vidět. Tábor připomíná indické slumy nebo jihoamerické favelas. Ruce si v něm podává bída s nouzí. Když jsem navštívil jednu z těch chatrčí, obrátil se na mě chlapec, ať mu nestojím na lůžku. Byly to kusy novin položené na zemi. Charita pro děti každý týden vaří guláš. Práce je pro Romy málo. Někteří ji našli na hřbitovech, což druzí dělat nechťejí, nebo třídí odpadky. Proti nim se máme královsky dobře. Kdo má pocit, že ne, měl by tam jít alespoň na týden pobýt. Schází vodovod, kanalizace. Používají jen suché záchody a vodu ve džberu, která v zimě zamrzá. Topí se uprostřed boudy v bečce. Lidři, kteří tábor vedou, už jsou na tom o něco lépe. Jednomu z nich sponzoroval koupelnu šéf Nehlesenu. Tvrdil, že potřebuje ukázat synům bídu v nefalšovaně podobě. Ale je třeba dodat, že Romové skoro vůbec nejsou nemocní – boj o přežití a špatné hygienické podmínky je zocelily.

» Asi se na Ukrajinu díváte jinak než my, co o ní slyšíme jen z médií.

Co se tady u nás a ve světě o Ukrajině mluví, je jen z poloviny pravda. Praxe je mnohem horší. Třeba do bojů verbují mladé chlapce bez vojenského výcviku a zpátky je vozí v rakvích. Když neuposlechnou a nenastoupí, dostanou 8 let natvrdo. Výjimku mají jen lidé maďarské národnosti. Obchody jsou zásobeny perfektně, jenže po devalvaci ukrajinské měny všechno zdražilo až 7krát a průměrný důchod činí v přepočtu tisíc korun. Mnozí lidé jen za léky vydají 800 a zůstane 200. Kdo musí do nemocnice, všechno si tam platí – jídlo, povlečení, obvazy, operaci, jsou to závratné částky. Obrovské rozdily jsou mezi bohatou a střední vrstvou. Zemi vládnou oligarchové.

Aby se zvedla životní úroveň na Ukrajině, musel by se stát zázrak.

dělením Sovětského svazu Tehdy to asi bylo nebezpečné.

Vozili jsme do Ruska peníze a křesťanskou literaturu. Za to hrozil i trest smrti. Neměl jsem strach, protože jsem to nedělal pro sebe. Bohužel vím, že rodiny, co poté emigrovaly do Ameriky, si nežijí dobře. Nabraly si leasingy na domy či auta, teď jsou mnozí bez práce, nebo dřou od nevidím do nevidím. Hledaly štěstí, a našly cestu do pekla. Jenže hrdost jim nedovolí se vrátit. Těchto případů znám hodně. Americký sen o tom, že pečení holubi lítají sami do pusy, se rozplynul.

Budme rádi, kde jsme. Mám takový pocit, že Těšínské Slezsko je pod nějakou zvláštní ochranou. Fronta ho obešla, díky úspěšným podnikatelům, kteří se umí obklopit schopnými manažery, je tu stále práce. Není totiž umění výrobky udělat, ale prodat je. A takových příkladů by se našla spousta. (JAG)

DÁRKY. Auta vezla i dárky pro seniory a děti. Při předání nechyběly slzy v očích.

VŮZ S POMOCÍ. Na Zakarpatskou Ukrajinu putují několikrát ročně. Organizátoři pomoci mohou přivést jen 50 kilogramů na osobu.

FOTO | ARCHIV ORGANIZACE

STARÁ ŠKOLA. Původní budova je z roku 1926, po opravě slouží dětem z černobylské oblasti.

PŘÁTELÉ. Zleva Lumír Svoboda, Josef Virag a Stanislav Borski.

INVALIDNÍ HOLE. Pro nás běžná věc, na Zakarpatské Ukrajině je o ně nouze.

Organizaci Pomoc Těšínského Slezska vede Lumír Svoboda. Na jejím webu stojí: „Vdovy, starci, sirotci, černobylské děti, invalidé, bezdomovci, mnohodětná a pěstounské rodiny, ale také romské osady, dětské domovy, sbor byly vděčné za projev zájmu o ně s veselou tváří. Společně jsme pomohli lidem v jejich tíživých životních situacích, každý dle svého rozhodnutí a možnosti. A naše společná snaha pomáhat je stále aktuální.“ Organizace ráda přivítá do svých řad další dobrovolníky, většina z nich už je totiž v letech a mladší silně ruce se vždycky hodí.